

การเพิ่มโทษ การคุ้มครอง และการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา:
ศึกษากรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์เนื่องจากการข่มขืนกระทำชำเรา

The Increasing of Punishment Protection and Compensation for Victims
of the Offense of Rape and Sexual Assault: A Case Study on Pregnancy Resulting
from Sexual Assault

กฤติกา ชลัย^{1*} และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Krittiga Chalai^{1*} and Wanwipa Muangtham²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

²อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

^{1*}Master Student of Laws Sukhothai Tammathirat Open University

²Lecturer from Sukhothai Tammathirat Open University

*Corresponding Author Email: 2664001779@stou.ac.th

Received: 7 September 2025 Revised: 17 October 2025 Accepted: 20 October 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎี การกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหายซึ่งตั้งครรภ์เนื่องจากการข่มขืนกระทำชำเรา 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเรื่องของการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์เนื่องจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราของกฎหมายไทยและต่างประเทศ 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และ 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษ การกำหนดค่าตอบแทน และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย อาทิ ตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ควบทบทกฎหมาย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ ในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ แล้วทำการวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการคุ้มครองผู้เสียหายที่ตั้งครรภ์เนื่องจากการข่มขืนกระทำชำเรา 2) เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า กฎหมายของต่างประเทศได้กำหนดให้ลงโทษหนักขึ้นหากการข่มขืนกระทำชำเราเป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครรภ์ และกำหนดให้รัฐจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายดังกล่าวอย่างชัดเจน รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้ต้องหา แต่กฎหมายของไทยไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว 3) พบปัญหาความไม่ชัดเจนของบทลงโทษ กลไกการเยียวยาค่าตอบแทนของรัฐ และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ว่ายังไม่มีเฉพาะเจาะจงสำหรับกรณี



ผู้เสียหายตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืน และ 4) ควรเสนอแนะให้มีการเพิ่มโทษ เพิ่มหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าชดเชยที่เฉพาะเจาะจง และเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนกระทำซ้ำเรา

คำสำคัญ: ข่มขืน, ตั้งครรภ์, เพิ่มโทษ

Abstract

This research consists purposes were 1. to examine the principles, concepts, and theories related to the determination of penalties, compensatory remedies, and the protection of victims who become pregnant as a result of rape and sexual assault 2. to compare the determination of penalties, compensatory remedies, and victim protection in case of pregnancy resulting from rape and sexual assault under Thai and foreign laws 3. to analyze the problems and issues arising in case where victims become pregnant due to the crime of rape and sexual assault and 4. to propose recommendations for improving and amending the determination of penalties, compensatory remedies, and victim protection measures in case where victims become pregnant due to the crime of rape and sexual assault. is a qualitative research study conducted through documentary research related to the research topic, including textbooks, books, academic articles, journals, theses, dissertations, legal documents and relevant online information from both Thai and international sources. These materials are studied and analyzed based on the issues specified in the research objectives and the data are then analyzed using content analysis. The study found that 1) principles concepts and theories concerning penalties, compensatory remedies, and victim protection all highlight the need to protect victims who become pregnant as a result of rape and sexual assault 2) a comparison of Thai and foreign laws reveals that foreign laws specify harsher penalties if rape and sexual assault lead to pregnancy. They also clearly mandate that the state provide compensation to these victims and include measures to protect them from having to confront the accused. Thai law, however, lacks these specific provisions 3) problems were identified in the clarity of penalties, the state's compensation mechanisms, and victim protection measures, as these are not yet specific enough for cases where the victim becomes pregnant from rape and 4) recommendations include increasing penalties, establishing specific criteria for compensation, and enhancing protection measures to shield victims who are pregnant due to rape and sexual assault from confronting the offender.

Keywords: Rape, Pregnancy, Increasing of Punishment

บทนำ

การข่มขืนกระทำชำเราถือเป็นอาชญากรรมทางเพศที่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งตกเป็นเหยื่อหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ นอกจากผลกระทบทางร่างกายแล้วผู้เสียหายยังต้องแบกรับความเสียหายทางด้านจิตใจและสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ ปัญหาสำคัญที่อาจจะเกิดตามมาภายหลัง คือ ผู้เสียหายอาจต้องเผชิญความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งหากผู้เสียหายตั้งครรภ์ย่อมหมายถึงการต้องแบกรับภาระจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและฮอร์โมนที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่สำคัญผู้เสียหายยังอาจต้องเผชิญกับการตัดสินใจครั้งสำคัญระหว่างการเลือกที่จะยุติการตั้งครรภ์กับการให้กำเนิดบุตร โดยในกรณีหลังอาจกลายเป็นเครื่องเตือนใจตลอดเวลาถึงประสบการณ์อันเลวร้ายจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ อันเป็นบาดแผลทางจิตใจที่ฝังลึกและยากจะเยียวยาได้ ผู้เสียหายอาจสูญเสียโอกาสในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข อีกทั้งบุตรที่เกิดมาก็อาจจะต้องเติบโตภายใต้เงาของความรุนแรงและปมปัญหาที่ตัวเองไม่ได้ก่อ โดยแม้ว่ากฎหมายอาญาของไทยจะมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราต้องรับโทษหนักขึ้นในกรณีที่ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย แต่กลับไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเพิ่มโทษอย่างชัดเจนในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครรภ์ทั้งที่การตั้งครรภ์โดยไม่สมัครใจนี้ถือเป็น “ถือว่าเป็นวิกฤติตามวุฒิภาวะในชีวิต (Pregnancy as Crisis)” (มินทิตา อัครศิริศิลป์, 2560, น.37) และสร้างความทุกข์ทรมานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการบาดเจ็บสาหัสทางกาย ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องระหว่างโทษที่ผู้กระทำได้รับกับผลกระทบที่ร้ายแรงซึ่งเกิดขึ้นกับเหยื่อ โดยเมื่อคำนึงถึงผลของการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วจะเห็นได้ว่าการตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนนั้นก็เป็นผลที่วิญญูชนทั่วไปสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วอาจกล่าวได้หรือไม่ว่ากรณีดังกล่าวเป็นผลธรรมดาที่ผู้กระทำความผิดสามารถคาดการณ์ความเป็นไปได้ของผลนั้น (The offender could have foreseen the possibility of such a consequence) (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.333) อยู่แล้ว และผู้กระทำก็ควรต้องรับโทษหนักขึ้นด้วย ทำให้เกิดคำถามว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับผลของการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วหรือไม่

นอกจากปัญหาการเยียวยาในทางเศรษฐกิจและสวัสดิการแล้ว ระบบกฎหมายยังต้องให้ความสำคัญกับการปกป้องผู้เสียหายจากการถูกกระทบช้ำชอนในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครรภ์และมีบุตรเกิดขึ้นจากการถูกข่มขืน หากไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการปกป้องคุ้มครองผู้เสียหายจากผู้กระทำความผิด อาจส่งผลให้ผู้เสียหายต้องเผชิญหน้าหรือเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดอีกครั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีและสิทธิส่วนบุคคลของผู้เสียหายแล้วยังส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของบุตรที่เกิดขึ้นด้วย

ดังนั้น จากข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับการกำหนดโทษในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราในกฎหมายอาญาของไทยว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอแล้วหรือไม่ และระบบกฎหมายของไทยมีมาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าวที่เหมาะสมแล้วหรือไม่เพียงใด จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การเพิ่มโทษ การคุ้มครอง และการเยียวยาผู้เสียหายในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา: ศึกษากรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์เนื่องจากการข่มขืนกระทำชำเรา” เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและทำให้เกิดความรู้ทางวิชาการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นอันนำไปสู่การเสนอแนะการแก้ปัญหาเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎีในเรื่องการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหายในกรณีผู้เสียหายตั้งครรรณ์เนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่เป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครรรณ์ของกฎหมายประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากรณีผู้เสียหายตั้งครรรณ์เนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษ การกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายในกรณีผู้เสียหายตั้งครรรณ์เนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

การบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า “การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย” (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.310) การลงโทษจึงเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของกฎหมายอาญา การกำหนดความผิดและโทษไว้ในกฎหมายนั้นเปรียบเสมือนแรงกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามวิถีทางที่ถูกตั้งที่สังคมวางบรรทัดฐานไว้ ดังนั้น เมื่อผู้ใดกระทำความผิดก็ควรจะได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยทฤษฎีการลงโทษในทางอาญาเป็นสิ่งที่มีความแต่เดิมและได้มีการพัฒนาเรื่อยมาเพื่อใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา สามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) เชื่อว่ามนุษย์มีเหตุผลและอิสระการกระทำการใด ๆ ดังนั้น จึงต้องรับผลของการกระทำของตน (อรุณรัตน์ อารังศรีสุข, 2562, น.21) โดยมีความมุ่งหมายในการลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนความเสียหาย (Vindication), ก่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) และการลงโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of Punishment) (ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม, 2564, น.15)

1.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการด้วยกัน คือ เพื่อเป็นการข่มขู่ตัวผู้กระทำความผิดให้ไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก และเพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษจะได้เกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นบ้าง (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.3846-847)

1.3 เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมให้พ้นจากภัยอันตรายในระหว่างที่ผู้กระทำถูกตัดขาดจากสังคมไป เป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้ผู้นั้นกระทำความผิด (Incapacitation) (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.847)

1.4 เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกและกลับตัวเป็นพลเมืองดี (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.847-848)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลจรรยา

ผลจรรยา คือ ผลจากการกระทำความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น และผลนั้นจะต้องเป็นผลธรรมดาตาม มาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติว่า “ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการ

กระทำคามผิดนั้นต้องเป็นผลธรรมดาที่ย่อมเกิดขึ้นได้” ซึ่งในการพิจารณาความรับผิดชอบเนื่องจากผลกรรจในกรณีนี้ จะต้องพิจารณาตามทฤษฎีเงื่อนไขก่อนว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำหรือไม่ แล้วจึงพิจารณาผลนั้นโดยใช้ทฤษฎีเหตุเหมาะสมว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลธรรมดาที่ควรจะทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบหรือไม่ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550, น.314) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำคามผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นซึ่งเป็นหญิงนั้น บุคคลธรรมดาทั่วไปย่อมคาดเห็นได้ว่าการกระทำดังกล่าวอาจทำให้หญิงที่ถูกข่มขืนตั้งครรภ์ได้ ดังนั้น จึงอาจพิจารณาได้ว่ากรณีดังกล่าวเข้าลักษณะของการเป็นผลธรรมดาตาม มาตรา 63 แม้ว่าผู้กระทำจะมีเจตนาให้เกิดการตั้งครรภ์หรือไม่ก็ตาม

3. แนวคิดเกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราถือเป็นความผิดอาญาร้ายแรงที่ละเมิดสิทธิและคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์อย่างรุนแรง การบัญญัติกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำคามผิดในฐานนี้ มีรากฐานมาจากคุณธรรมทางกฎหมายหลายประการ ซึ่งเป็นหลักการทางจริยธรรมและค่านิยมที่สังคมต้องการปกป้องและธำรงรักษาไว้ คุณธรรมเหล่านี้สะท้อนเจตนารมณ์อันสำคัญของกฎหมายในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและปลอดภัย กล่าวคือ เป็นการคุ้มครองเสรีภาพทางเพศและสิทธิในการมีเพศสัมพันธ์ (Sexual and Reproductive Rights) ซึ่งหมายถึง สิทธิของบุคคลในการตัดสินใจด้วยตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศของตน ร่างกายของตน และการแสดงออกทางเพศของตน โดยปราศจากการถูกบังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง คุกคาม จากภายนอก (Amnesty International, n.d.) และเป็นการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (Public Order/Public Policy)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรี

สิทธิสตรีเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนซึ่งมีเป้าหมายในการรับรองความเสมอภาคกันระหว่างชายหญิง โดยในระดับนานาชาติได้มีการตระหนักถึงประเด็นเรื่องสิทธิสตรีว่าเป็นประเด็นสำคัญของสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะผ่านอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women หรือ CEDAW) ซึ่งเป็นกลไกหลักในการรับรองการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง ในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ได้เน้นย้ำว่าการเลือกปฏิบัติต่อสตรีเป็นการละเมิดหลักความเท่าเทียมกันของสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมีการเน้นย้ำถึงหลักความเสมอภาค โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมรวมทั้งมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าของสิทธิสตรีอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้หญิงและชายมีโอกาสเท่าเทียมกันในการทำงาน ยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการคุ้มครองแรงงานสตรี โดยเฉพาะในช่วงระหว่างตั้งครรภ์ คลอดบุตร และหลังคลอด เพื่อส่งเสริมสุขภาพความมั่นคงในการทำงาน และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของแรงงานหญิงอย่างครอบคลุม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ

5.1 สิทธิของผู้เสียหาย ในปัจจุบันสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาได้ถูกยอมรับในระดับนานาชาติ ผ่านปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ของสหประชาชาติ (UN Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) ในปี ค.ศ. 1985 โดยปฏิญญาดังกล่าวประกอบด้วยหลักการสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ดังนี้

- 1) การเข้าถึงความยุติธรรมและการได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and Fair Treatment)

- 2) การได้รับการชดเชยความเสียหาย (Restitution) จากผู้กระทำความผิด
- 3) ค่าตอบแทนจากรัฐ (Compensation) หลักการนี้เป็นส่วนสำคัญที่เน้นย้ำถึงหน้าที่ของรัฐในการจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายนอกเหนือไปจากการลงโทษทางอาญาอื่น ๆ
- 4) ความช่วยเหลือ (Assistance) เป็นหลักการที่เน้นการจัดการบริการที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของผู้เสียหาย

5.2 ทฤษฎีรองรับการชดเชยโดยรัฐแก่ผู้เสียหาย (Theories Justifying State Compensation)

1) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) เป็นแนวคิดพื้นฐานในปรัชญาการเมืองที่อธิบายถึงที่มาและเหตุผลของการมีอยู่ของรัฐและอำนาจทางการเมือง โดยมีนักปรัชญา เช่น โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ที่มองว่า เพื่อออกจากสภาวะแห่งสงคราม มนุษย์ผู้มีเหตุผลจึงตกลงทำ “สัญญาประชาคม” ระหว่างกัน รัฐบาลถูกสร้างขึ้นโดยสัญญาประชาคมนี้ เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการรับประกันความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีของส่วนรวม โดยที่บุคคลยอมแลกเปลี่ยนเสรีภาพบางส่วนกับความปลอดภัยสูงสุดที่รัฐจะมอบให้ (Thomas Hobbes, 1651) และจอห์น ล็อก (John Locke) ที่ถือว่าคนในสังคมมีหน้าที่ในการเชื่อฟังรัฐบาลภายใต้สัญญาประชาคม โดยมีเงื่อนไขว่ารัฐต้องให้การคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติของพลเมือง หากรัฐล้มเหลวในการปกป้องสิทธิธรรมชาติของพลเมืองจากการละเมิดโดยบุคคลอื่น เช่น การก่ออาชญากรรม ก็ถือว่ารัฐได้ละเมิดสัญญาประชาคมและต้องรับผิดชอบ (อภินิติ โกเฮง และขวัญชนก สายชมพู, 2567, น.204)

2) ทฤษฎีความรับผิดชอบร่วมกันทางสังคม (Social Solidarity/ Welfare Theory) โทมัส เพน (Thomas Paine) ได้เสนอแนวคิดรัฐสวัสดิการ (Welfare Theory/Welfare State) ว่ารัฐควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อประชาชนใน 8 ด้าน ได้แก่ การลดความยากจน, การจัดสวัสดิการแก่ครอบครัวยากจน, การศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน, การดูแลผู้สูงอายุ, เงินช่วยเหลือสตรีที่คลอดบุตร, เงินช่วยเหลือคู่สมรส, ค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ และการสร้างงานเพื่อลดการว่างงาน (พงษ์เทพ สันติกุล, 2560, น.53) และนักอาชญาวิทยาเห็นว่ารัฐควรจะเป็นผู้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายจากอาชญากรรมในเมื่อผู้กระทำความผิดไม่สามารถจะชดเชยค่าเสียหายได้ เนื่องจากเห็นว่ารัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการก่ออาชญากรรมนั้นถือว่าเป็นบริการสาธารณะอย่างหนึ่งที่รัฐจะต้องทำเพื่อเป็นสวัสดิการสังคม (ประธาน วัฒนวานิชย์, 2520, น.72) ดังนั้น การที่รัฐจ่ายค่าชดเชยหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการข่มขืน โดยเฉพาะในกรณีตั้งครรภ์จึงสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของรัฐสวัสดิการที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เยียวยาผู้เดือดร้อน และแสดงถึงความรับผิดชอบของรัฐต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยถือเป็นมาตรการที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูชีวิตและศักดิ์ศรีของผู้เสียหายจากอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดรูปแบบหนึ่ง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาด้วยวิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ประเภทตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ตั๋วบทกฎหมาย ตลอดจนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ ในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สารระสำคัญ ของบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิด การกำหนดวิธีการและอัตราค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งการคุ้มครองผู้เสียหายจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิด จากนั้นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาหลักเกณฑ์แนวคิด ทฤษฎี ในเรื่องการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีผู้เสียหายตั้งครุฑอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

ผลการวิจัยพบว่า สิทธิสตรีถูกรับรองในฐานะสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ และตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women หรือ CEDAW) ได้กำหนดให้รัฐภาคีมีพันธะกรณีในการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและสร้างมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิสตรีอย่างเต็มรูปแบบ (the United Nations, 2025) และปัจจุบันประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีก็ได้มีการรับรองสิทธิของสตรีไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในส่วนของการชดเชยค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ตั้งครุฑจากการข่มขืนนั้น จากการวิจัยพบว่า ในปัจจุบัน สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาได้ถูกยอมรับในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะผ่านปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบของสหประชาชาติ (UN Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) ซึ่งมีหลักการสำคัญที่เน้นย้ำหน้าที่ของรัฐในการจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายในบางกรณี นอกจากนี้ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีสัญญาประชาคม ทฤษฎีความเป็นปึกแผ่น และแนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการ ล้วนกล่าวถึงการกำเนิดและหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนภายในรัฐนั้น ว่ารัฐมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือประชาชนผู้ต้องการความช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐไม่อาจหยุดยั้งการเกิดอาชญากรรมได้ ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ในการเยียวยาประชาชนของตนจากความเสียหายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ รัฐยังมีความรับผิดชอบในการคุ้มครอง ปกป้อง และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมือง โดยเฉพาะผู้เสียหายที่เปราะบาง รัฐจึงมีหน้าที่ในการเข้ามามีบทบาทเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อผู้เสียหายซึ่งรวมไปถึงการคุ้มครองผู้เสียหายไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดด้วย

2. การศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย ในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่เป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครุฑของกฎหมายประเทศไทยและต่างประเทศ

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายไทยในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดในกรณีที่การข่มขืนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครุฑ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ จะพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา ในมาตรา 940.225 (1) ของกฎหมายรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin Statutes) ได้กำหนดให้ “การตั้งครุฑ” เป็นความผิดทางเพศระดับ 1 (First Degree Sexual Assault) ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 60 ปี โดยกำหนดให้การตั้งครุฑของผู้เสียหายเป็นผลที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศจะต้องรับโทษหนักขึ้น และยังบัญญัติรวมไว้อยู่ในอนุมาตราเดียวกันกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายอย่างร้ายแรง (Great Bodily Harm) อันสะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายมองว่าการตั้งครุฑก่อให้เกิดความเสียหายในระดับ

เกี่ยวกับการบาดเจ็บทางร่างกายที่รุนแรง ในทำนองเดียวกัน ในมาตรา 750.520a(l) ของกฎหมายรัฐมิชิแกน (Michigan Compiled Laws) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “Personal Injury” ไว้อย่างชัดเจนว่าหมายรวมถึง “การตั้งครุฑ” ไว้ด้วย การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับเพศใดที่ส่งผลให้เกิด Personal Injury จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษในเพิ่มขึ้นกว่ากรณีทั่วไป และสำหรับ กฎหมายของสหราชอาณาจักร ก็พบว่าในแนวทางการลงโทษคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ (Sexual Offences Definitive Guideline) ซึ่งมีผลผูกพันศาลในอังกฤษและเวลส์นั้น ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการตั้งครุฑหรือการติดโรคทางเพศสัมพันธ์อันเป็นผลจากการ กระทำผิด ถูกจัดอยู่ในระดับความเสียหายประเภท Harm Category 2 ร่วมกับกรณีการเกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจอย่าง รุนแรง หมายความว่า ศาลต้องพิจารณาให้โทษที่หนักขึ้นเมื่อความผิดทางเพศนำไปสู่การตั้งครุฑของผู้เสียหาย แม้จะไม่ได้ถูก จัดเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงระดับสูงสุด แต่ก็ถือเป็นผลกระทบที่มีน้ำหนักมากพอที่จะทำให้โทษเพิ่มหนักขึ้นกว่ากรณีทั่วไป

ในส่วนของการเยียวยาค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหาย พบว่าแม้กฎหมายไทยจะมีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อันเป็นกลไกในการจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายโดยรัฐ แต่เนื้อหาของ กฎหมายยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์หรืออัตราการชดเชยที่เฉพาะเจาะจงสำหรับกรณีผู้เสียหายที่ตั้งครุฑจากความผิดทางเพศ อีกทั้ง บทบัญญัติเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 และมาตรา 44/1 ก็เป็นเพียงช่องทางให้ผู้เสียหายเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลย ไม่ใช่การคุ้มครองในเชิงนโยบาย สาธารณะโดยตรงจากรัฐ ในขณะที่กฎหมายของสหราชอาณาจักรมีกลไกการกำหนดค่าชดเชยที่ชัดเจนและเป็นระบบผ่าน The Criminal Injury Compensation Scheme (CICS) โดยจัดให้ความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นอาชญากรรมรุนแรงที่เข้าข่ายได้รับ ค่าตอบแทนและมีตารางอัตราค่าเสียหาย (Tariff of Injuries) เฉพาะสำหรับความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งแบ่งตามลักษณะความรุนแรง ของการกระทำ โดยระบุอย่างชัดเจนว่าการตั้งครุฑที่เกิดจากการกระทำความผิดทางเพศ เป็นรายการความเสียหายประเภทหนึ่ง ที่ สามารถเรียกร้องค่าชดเชยได้โดยตรง อีกทั้งผู้เสียหายจะได้รับค่าตอบแทนจำนวน 5,500 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 241,719.50 บาท) เพิ่มเติมจากค่าตอบแทนหลักจากการถูกข่มขืน นอกจากนี้ในสาธารณรัฐอินเดียก็มีการกำหนดอัตราค่าชดเชยที่เฉพาะเจาะจงใน กรณีที่ผู้เสียหายตั้งครุฑจากการถูกข่มขืนเช่นกัน โดยถือว่าเป็นปัจจัยในการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าผู้เสียหายจะ เลือกที่จะยุติการตั้งครุฑหรือไม่ อันเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญของการพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนได้

ในส่วนของการคุ้มครองผู้เสียหายจากคดีข่มขืนนั้น พบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายรัฐมิชิแกน (Michigan Compiled Laws) ในมาตรา 722.25 ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองบุตรที่เกิดจากการข่มขืน (Custody and Child Support) ได้ กำหนดว่าห้ามไม่ให้ศาลให้สิทธิในการดูแลเด็กแก่ผู้ปกครองฝ่ายที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้เกิด การตั้งครุฑ อันเป็นข้อบังคับไม่ใช่ดุลยพินิจของศาล แสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการปกป้องเด็กและผู้เสียหายอย่าง เข้มแข็ง แต่กฎหมายก็ยังเปิดทางให้มีข้อยกเว้นในเรื่องการจำกัดอำนาจปกครองบุตรนี้ คือ หากผู้เสียหายมีความประสงค์เป็นอย่าง อื่นและพ่อและแม่เด็กอาศัยอยู่ร่วมกันและได้สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก อันเป็นการช่วยลดภาระทางจิตใจของ ผู้เสียหายที่ต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำผิดในกระบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในการปกครองบุตร อีกทั้งแม้จะถูกตัดสิทธิปกครอง ผู้กระทำ ผิดยังคงมีภาระหน้าที่ในการให้การสนับสนุนหรือให้ค่าเลี้ยงดูบุตร ซึ่งเป็นการแยกแยะอย่างชัดเจนระหว่างสิทธิในการปกครองกับ หน้าที่ในการอุปการะบุตร

3. การศึกษาวิเคราะห์ปัญหากรณีผู้เสียหายตั้งครุภัณฑ์เนื่องมาจากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

ผลการวิจัยพบว่า การตั้งครุภัณฑ์จากการถูกข่มขืนเป็นการตั้งครุภัณฑ์ไม่พึงประสงค์อย่างร้ายแรง ส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจเทียบเท่าการได้รับอันตรายสาหัส ไม่ว่าจะตัดสินใจทำแท้งหรือดำเนินการตั้งครุภัณฑ์ต่อไปก็ล้วนต้องเผชิญกับความเจ็บปวด ความเครียด ความล้าชวย และผลกระทบทางสุขภาพอย่างรุนแรง ขณะเดียวกันยังมีผลต่อสังคมโดยรวม เช่น เด็กที่เกิดจากการข่มขืนอาจไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม นำไปสู่ปัญหาสังคมในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้น รวมถึงยังขาดมาตรการเฉพาะในการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม หากผู้เสียหายตัดสินใจที่จะยุติการตั้งครุภัณฑ์โดยการทำแท้งก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านสุขภาพที่อันตรายถึงชีวิต เช่น ภาวะตกเลือด หรือการติดเชื้อ ซึ่งอาจนำไปสู่การต้องตัดมดลูกหรือเสียชีวิตได้ ในทางกลับกัน หากผู้เสียหายเลือกที่จะตั้งครุภัณฑ์ต่อไป ร่างกายจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและมีผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ในร่างกาย ได้แก่ 1) ระบบสืบพันธุ์ : มดลูกจะขยายตัวและกดทับอวัยวะข้างเคียง ทำให้รู้สึกท้องอืดและหายใจลำบาก 2) ระบบหัวใจและหลอดเลือด : การเปลี่ยนแปลงของระบบหัวใจและหลอดเลือดทำให้เกิด ภาวะโลหิตจาง หัวใจเต้นเร็วขึ้น และเกิดภาวะบวมที่เท้า ริดสีดวงทวาร หรือเส้นเลือดขอดได้ง่าย 3) ระบบทางเดินหายใจ : การหายใจจะเร็วขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตนเองและทารก และเมื่อมดลูกขยายตัวขึ้นก็จะดันกระบังลมทำให้รู้สึกหายใจลำบาก 4) ระบบต่อมไร้ท่อ : ระดับฮอร์โมนในร่างกายจะผันผวนอย่างรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์และระบบเผาผลาญในร่างกาย เช่น อาจนำไปสู่ ภาวะซึมเศร้า และเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็น โรคเบาหวานขณะตั้งครุภัณฑ์ 5) ระบบทางเดินอาหาร : ฮอร์โมนที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดอาการกรดไหลย้อน คลื่นไส้ อาเจียน และท้องผูก 6) ระบบทางเดินปัสสาวะ : ปริมาตรของกระเพาะปัสสาวะจะเพิ่มขึ้นและหากมีปัสสาวะค้างอยู่เป็นเวลานานจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ 7) ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ : ข้อต่อและเอ็นต่าง ๆ จะยืดขยายออก ทำให้เกิดอาการปวดกล้ามเนื้อบริเวณอุ้งเชิงกราน ปวดหลังส่วนล่าง และเกิดตะคริวหรืออาการชาที่ขา (มิณฑิตา อัครศิริ ศิลป์, 2560, น.37-43)

4. การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษ การกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีผู้เสียหายตั้งครุภัณฑ์เนื่องมาจากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษ การกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีผู้เสียหายตั้งครุภัณฑ์เนื่องมาจากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ดังนี้

4.1 ปัญหาการเพิ่มโทษในกรณีผู้เสียหายตั้งครุภัณฑ์การถูกข่มขืนกระทำชำเราควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยกำหนดให้การตั้งครุภัณฑ์ในกรณีดังกล่าวเป็นผลฉกรรจ์ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้น

4.2 ปัญหาการกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหายที่ตั้งครุภัณฑ์เนื่องมาจากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ควรปรับปรุงกฎหมายให้มีการระบุหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนแยกประเภทเฉพาะเจาะจงสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศโดยตรง และที่สำคัญ คือ ควรกำหนดให้ “การตั้งครุภัณฑ์” จากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขสำคัญในการเพิ่มค่าตอบแทน และจำนวนเงินเยียวยาควรถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุด

4.3 ปัญหามาตรการคุ้มครองผู้เสียหายที่ตั้งครุภัณฑ์เนื่องมาจากการข่มขืนกระทำชำเราจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งในกฎหมายไทยยังไม่มีมาตรการเฉพาะที่ออกแบบมาเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายใน

ลักษณะนี้จึงควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือตรากฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดให้ศาลมีคำสั่งตัดอำนาจปกครองบุตรของบิดาผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้มีการตั้งครรภ์โดยเป็นบทบัญญัติเชิงบังคับกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าหากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องอำนาจปกครองบุตรอันเกิดจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราห้ามไม่ให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดใช้อำนาจปกครองบุตร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย พบว่า การลงโทษทางอาญาจะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับลักษณะของความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำและผลกระทบต่อผู้เสียหายและสังคม ส่วนการเยียวยาผู้เสียหายจากการข่มขืนที่ตั้งครรภ์ควรได้รับความสำคัญในฐานะสิทธิมนุษยชน โดยมีพื้นฐานทางแนวคิดจาก “ทฤษฎีสัญญาประชาคม” และ “ทฤษฎีความรับผิดชอบร่วมกันทางสังคม” ที่ถือว่ารัฐมีหน้าที่ชดเชยเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากความล้มเหลวในการป้องกันอาชญากรรม และการคุ้มครองผู้เสียหายดังกล่าวควรมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรี และความปลอดภัยของผู้เสียหาย โดยให้ผู้เสียหายสามารถดำรงชีวิตได้โดยปราศจากการเผชิญหน้าหรือถูกระทบซ้ำจากผู้กระทำผิด

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายของต่างประเทศ พบว่า กฎหมายของต่างประเทศได้กำหนดให้ลงโทษหนักขึ้นหากการข่มขืนกระทำชำเราเป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครรภ์ และกำหนดให้รัฐจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายดังกล่าวอย่างชัดเจน รวมทั้งมีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการต้องเผชิญหน้ากับผู้ต้องหา แต่กฎหมายของไทยไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว

3. เพื่อศึกษาปัญหากรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา พบว่า การตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์อย่างร้ายแรง ส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจเทียบเท่าการได้รับอันตรายสาหัส ไม่ว่าจะตัดสินใจทำแท้งหรือดำเนินการตั้งครรภ์ต่อไปก็ล้วนต้องเผชิญกับความเจ็บปวด ความเครียด ความละอาย และผลกระทบทางสุขภาพอย่างรุนแรง ขณะเดียวกันยังมีผลต่อสังคมโดยรวม เช่น เด็กที่เกิดจากการข่มขืนอาจไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม นำไปสู่ปัญหาสังคมในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้น รวมถึงยังขาดมาตรการเฉพาะในการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มโทษ เพิ่มหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าชดเชยที่เฉพาะเจาะจง และเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิด พบว่า การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาให้การตั้งครรภ์ดังกล่าวเป็นผลจรรยาที่ให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น การปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ให้กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะในการจ่ายค่าตอบแทนกรณีตั้งครรภ์จากการข่มขืน พร้อมระบุจำนวนเงินเยียวยาอย่างชัดเจน และการกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายโดยบัญญัติห้ามผู้กระทำความผิดมีอำนาจปกครองบุตรที่เกิดจากการกระทำความผิด จะช่วยให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้เสียหายทั้งในด้านการลงโทษ การเยียวยา และการคุ้มครองสิทธิอย่างรอบด้าน

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย มีแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี และการคุ้มครองเยียวยาสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม หลักการลงโทษผู้กระทำความผิดควรเป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมาย ทั้งในแง่ของการยับยั้งการก่ออาชญากรรมและการเยียวยาความรู้สึกของผู้เสียหาย นอกจากนี้การกำหนดค่าตอบแทนเป็นเงินให้แก่ผู้เสียหายโดยกำหนดมาตรการเยียวยาที่เฉพาะเจาะจงย่อมเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเพิ่มความไว้วางใจต่อกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract Theory) และทฤษฎีความรับผิดชอบร่วมกันทางสังคม (Social Solidarity/ Welfare Theory) ที่มองว่ารัฐมีหน้าที่ในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมือง นอกจากนี้รัฐยังมีหน้าที่คุ้มครองผู้เสียหายดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นประชาชนผู้ประมาทและได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมที่รัฐไม่สามารถป้องกันได้นั้น โดยรัฐควรมีมาตรการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ในการป้องกันไม่ให้ผู้เสียหายต้องถูกละเมิดซ้ำเติมจากการกระบวนการยุติธรรม เช่น การต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรม ลดความซ้ำซ้อนของความเสียหาย และสอดคล้องกับหลักทฤษฎีสหิทธิมนุษยชน และหลักรัฐสวัสดิการ

2. เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย ในประเทศไทยกับต่างประเทศ ในประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรต่างก็มีบทบัญญัติที่กำหนดให้การตั้งครุฑของเหยื่อจากการข่มขืนเป็นเหตุเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากถือเป็นผลกระทบที่รุนแรงและยาวนานต่อผู้เสียหาย ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติการเพิ่มโทษในกรณีเฉพาะเช่นนี้อย่างชัดเจน ส่วนในเรื่องการเยียวยาผู้เสียหาย กฎหมายของสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐอินเดียมีการกำหนดให้ “การตั้งครุฑจากการข่มขืน” เป็นเหตุแห่งการจ่ายค่าชดเชยแยกต่างหากหรือเป็นปัจจัยเพิ่มมูลค่าการเยียวยา ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบของรัฐในการบรรเทาความเดือดร้อนของเหยื่อในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง ในขณะที่ประเทศไทยแม้มีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แต่ยังไม่มียกเว้นเฉพาะสำหรับกรณีผู้เสียหายตั้งครุฑจากการถูกข่มขืน อันสะท้อนถึงข้อจำกัดของระบบกฎหมายไทยในการเยียวยาความเสียหายเชิงลึกในลักษณะนี้ และรัฐมิชแกนในสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติให้ศาลตัดสินสิทธิในการใช้อำนาจปกครองของผู้กระทำผิดต่อบุตรที่เกิดจากการข่มขืน แต่ยังคงภาระหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูไว้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กและศักดิ์ศรีของผู้เสียหาย มาตรการดังกล่าวช่วยป้องกันการเผชิญหน้าระหว่างเหยื่อกับผู้กระทำผิด ลดความบอบช้ำทางจิตใจ ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงในลักษณะนี้

3. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกรณีผู้เสียหายตั้งครุฑอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งนับเป็นปัญหาทางสังคมและกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายในระดับรุนแรงกว่าการข่มขืนทั่วไป อย่างไรก็ตาม ระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันยังมิได้มีกฎหมายเฉพาะที่รองรับผลกระทบจากกรณีลักษณะนี้อย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิด การกำหนดค่าตอบแทนเฉพาะกรณี หรือมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการในเชิงสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมทางกฎหมาย ได้แก่ ความไม่เป็นธรรมในการลงโทษ เนื่องจากโทษที่กำหนดไม่สะท้อนถึงความร้ายแรง

ของผลที่เกิดขึ้น การเยียวยาผู้เสียหายไม่เพียงพอกับความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมถึงขาดหลักเกณฑ์เฉพาะในการจ่ายค่าตอบแทน และไม่มีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายระหว่างและหลังการดำเนินคดี ส่งผลให้ผู้เสียหายยังคงเผชิญความทุกข์ซ้ำและไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างครบถ้วน

4. แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษ การกำหนดค่าตอบแทน และมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครุณ์เนื่องจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา พิจารณาได้ว่า กฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ การเยียวยาค่าตอบแทน และการคุ้มครองผู้เสียหาย ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการสากลที่สำคัญบางประการ เช่น แนวคิดเรื่องวัตถุประสงค์ในการลงโทษ การคุ้มครองสิทธิสตรี การคุ้มครองเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา หรือแนวคิดเรื่องการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ เป็นต้น จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เต็มประสิทธิภาพและไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็นหญิงตั้งครุณ์ ผลคือผู้เสียหายได้รับความเสียหายซ้ำทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ จึงควรปรับปรุงกฎหมายให้มีความเป็นสากลโดยใช้รูปแบบกฎหมายจากต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐอินเดีย เป็นต้น เป็นแนวทางช่วยยกระดับความยุติธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อค้นพบการวิจัย หรือองค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาพบว่า การตั้งครุณ์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราควรถูกมองว่าเป็น “ผลกระทบทางกฎหมาย” ที่มีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกาย จิตใจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายในระดับรุนแรง จึงควรได้รับการบัญญัติให้เป็นเหตุเพิ่มโทษโดยเฉพาะ อีกทั้งพบว่าระบบการเยียวยาและการคุ้มครองผู้เสียหายในกฎหมายไทยยังไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและสิทธิสตรี ผู้วิจัยจึงเสนอแนวคิดใหม่ว่าควรมีกฎโลกาชดเชยเฉพาะสำหรับผู้เสียหายที่ตั้งครุณ์ รวมถึงมาตรการคุ้มครองในกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เสียหายประเภทนี้ โดยสามารถประยุกต์แนวทางจากประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรและอินเดีย มาใช้เป็นต้นแบบเพื่อพัฒนากฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น ในกรณีที่การข่มขืนกระทำชำเราเป็นเหตุให้ผู้เสียหายตั้งครุณ์ ซึ่งกฎหมายเดิมยังมีได้บัญญัติให้การตั้งครุณ์จากการข่มขืนเป็นเหตุเพิ่มโทษไว้โดยเฉพาะ แม้จะเป็นผลที่เกิดจากการกระทำความผิดที่ร้ายแรงในตัวเองก็ตาม จึงทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่อาจสะท้อนถึงความร้ายแรงของพฤติกรรมและผลกระทบที่แท้จริงของการกระทำที่เกินกว่าเหตุการณ์ทั่วไปได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งยังเป็นการยกระดับการป้องปรามการกระทำความผิดในลักษณะนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ทวิ (1) และมาตรา 277 ตรี (1) โดยกำหนดเหตุเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา โดยเพิ่มการ “ตั้งครุณ์” ให้เป็นผลที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตาม มาตรา 276 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม หรือมาตรา 277 วรรคหนึ่ง, วรรคสอง หรือวรรคสี่ ต้องรับโทษหนักขึ้น

1.2 ควรมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ โดยมีการเพิ่มหลักเกณฑ์หรือบัญชีอัตราค่าตอบแทนสำหรับผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศโดยเฉพาะ และมีการกำหนดค่าตอบแทนเพิ่มเติมหรือค่าตอบแทนพิเศษ เป็นความเสียหายเฉพาะเจาะจงสำหรับกรณีผู้เสียหายตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนกระทำชำเรา เพื่อให้การเยียวยาจากรัฐมีความเหมาะสมเป็นธรรม และสามารถบรรเทาผลกระทบอันหนักหน่วงที่ผู้เสียหายต้องแบกรับได้อย่างแท้จริง และจำนวนเงินเยียวยาควรถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายมากที่สุด

1.3 ควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตรากฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดให้ศาลมีคำสั่งตัดอำนาจปกครองบุตรของบิดาผู้กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรามารดาจนเป็นเหตุให้มีการตั้งครรภ์ โดยเป็นบทบัญญัติเชิงบังคับ โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าหากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องอำนาจปกครองบุตร ในกรณีบุตรเกิดจากการตั้งครรภ์อันเป็นผลโดยตรงจากการถูกข่มขืนกระทำชำเรา ห้ามไม่ให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดใช้อำนาจปกครองบุตรที่เกิดมา ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองจิตใจและความปลอดภัยของผู้เสียหายและบุตรอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามแม้จะตัดสิทธิในการใช้อำนาจปกครองบุตรของผู้กระทำความผิดแต่กฎหมายไม่ควรตัดหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากการเลี้ยงดูบุตรเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่เกิดจากการให้กำเนิดบุตรและเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้เสียหายที่ต้องเลี้ยงดูบุตรโดยลำพัง ทั้งยังถือเป็นหลักการรับผิดชอบต่อการกระทำของผู้กระทำความผิด และเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ จึงควรมีแนวปฏิบัติหรือคู่มือสำหรับศาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาคำสั่งดังกล่าว โดยให้คำนึงถึงสิทธิของผู้เสียหาย ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และความร้ายแรงของการกระทำความผิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพิสูจน์ความเชื่อมโยงระหว่างการตั้งครรภ์กับการกระทำผิด เนื่องจากการเพิ่มโทษในกรณีที่ผู้เสียหายตั้งครรภ์จากการถูกข่มขืนจำเป็นต้องมีการพิสูจน์อย่างชัดเจนว่าการตั้งครรภ์นั้นเกิดจากการกระทำของจำเลยจริง ดังนั้นการวิจัยในอนาคตควรศึกษาแนวทางและวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจดีเอ็นเอ (DNA testing) เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างจำเลยและทารกในครรภ์ การศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ชิ้นตอนและกฎหมายในการนำเสนอพยานหลักฐานนี้ในชั้นศาล รวมถึงการพิจารณาถึงความถูกต้องและน่าเชื่อถือของผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาคดี

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย).
ประธาน วัฒนวานิชย์. (2520). กฎหมายทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม : แนวความคิดทางด้านรัฐสวัสดิการ. *วารสารนิติศาสตร์*, 9(1), 68-81.
ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา. *โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา: สถาบันพระปกเกล้า*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
พงษ์เทพ สันติกุล. (2560). พัฒนาการของกฎหมายสวัสดิการสังคม. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 25(1), 42-69.
มณฑิตา อัครศิริศิลป์. (2560). การคุ้มครองสตรีมีครรภ์จากการกระทำความผิดทางอาญา : ศึกษาการกำหนดให้เป็นเหตุลดโทษ.



(หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต). สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อภิรดี โภเียง และขวัญชนก สายชมภู. (2567). ทฤษฎีสัญญาประชาคมกับอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย. *วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 6(1), 202-210.

อรุณรัตน์ อารังศรีสุข. (2562). การปรับใช้แนวคิดการลงโทษให้ได้สัดส่วน (*Just Deserts*) กับการพิจารณาความผิดที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำในฐานความผิดเกี่ยวกับเพศว่าด้วยการข่มขืนกระทำชำเรา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Thomas Hobbes. (1651). *History of Economic Thought*. Retrieved 15 June 2025, from <https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/hobbes/Leviathan.pdf>